

A douăzecea Olimpiadă internațională de lingvistică

Bansko (Bulgaria), 23–29 iulie 2023

Probleme pentru competiția individuală

Reguli pentru formularea rezolvării problemelor

Nu copiați problemele. Pentru fiecare problemă, utilizați una sau mai multe foi separate. Scrieți pe fiecare foaie numărul problemei, numărul locului dvs. și numele dvs. de familie. Altfel, rezultatele dvs. ar putea fi atribuite în mod greșit unui alt participant.

Dacă nu este specificat altfel, trebuie să descrieți toate regularitățile sau regulile pe care le-ați identificat în date. În caz contrar, soluția dvs. nu va primi punctajul complet.

Problema nr. 1 (20 de puncte) Se dau două forme diferite ale unor verbe în limba xinca din Guazacapán și traducerea lor în limba română:

	Forma 1	Forma 2	Traducere
1.	piriy' <i>el/ea a văzut (ceva)</i>	imbir'i <i>eu văd (ceva)</i>	<i>a vedea (ceva)</i>
2.	im'ay <i>el/ea a spus (ceva)</i>	inim'a <i>eu spun (ceva)</i>	<i>a spune, a zice (ceva)</i>
3.	aplay' etc.	inapal'a etc.	<i>a deschide (ceva)</i>
4.	k'aniy'	inġ'an'i	<i>a captura (ceva)</i>
5.	ġikniy'	inġikin'i	<i>a asculta (de ceva), a crede (ceva)</i>
6.	tundiy'	indunat'i	<i>a cânta (ceva la un instrument)</i>
7.	șakșay'	inșakats'a	<i>a fura (ceva)</i>
8.	kișiy'	inġits'i	<i>a frige (ceva)</i>
9.	hik'ay	inhik'a	<i>a coase, a țese (ceva)</i>
10.	hiniy'	inhin'i	<i>a învăța, a ști (ceva)</i>
11.	yułmuy'	inyułum'u	<i>a suge o bomboană</i>
12.	iplay'	inipal'a	<i>a îmbăia (ceva)</i>
13.	p'ahniy'	imp'ahan'i	<i>a săpa (ceva)</i>
14.	ter'oy	inder'o	<i>a omorî (ceva)</i>
15.	netkay'	?	<i>a împinge (ceva)</i>
16.	kiriy'	?	<i>a trage (ceva)</i>
17.	p'uhruy'	?	<i>a face găuri</i>
18.	her'oy	?	<i>a netezi (ceva)</i>

(a) Completați spațiile goale din rândurile 15–18.

Se mai dau câteva forme verbale în limba xinca din Guazacapán și traduceri lor în limba română:

19.	imbiiriʔ	<i>eu am fost văzut(ă)</i>
20.	hik'aŋ	<i>eu am cusut, țesut (ceva)</i>
21.	ik'ataʔ	<i>eu mă culc</i>
22.	kirin'	<i>eu am tras (ceva)</i>
23.	insiiruʔ	<i>eu m-am grăbit</i>
24.	inișapaʔ	<i>eu plec</i>
25.	inimaʔ	<i>mi se spune</i>
26.	șawșan'	<i>eu am plantat (ceva)</i>
27.	șur'uŋ	<i>eu am ales (ceva)</i>
28.	indeeroʔ	<i>eu am fost omorât(ă); eu am murit</i>
29.	imbiriʔ	<i>eu sunt văzut(ă)</i>
30.	heeroʔ	<i>el/ea a fost netezit(ă)</i>
31.	p'ihnaʔ	<i>el/ea a sărit</i>
32.	șawșaʔ	<i>el/ea a fost plantat(ă)</i>
33.	ak'okamaʔ	<i>el/ea îngenunchează</i>
34.	ateroʔ	<i>el/ea este omorât(ă); el/ea moare</i>
35.	k'aataʔ	<i>el/ea s-a culcat</i>
36.	asiruʔ	<i>el/ea se grăbește</i>
37.	ișpaʔ	<i>el/ea a plecat</i>
38.	așakașaʔ	<i>el/ea este furat(ă)</i>
39.	her'oŋ	?
40.	inișpaʔ	?
41.	aplaʔ	?
42.	?	<i>el/ea a ales (ceva)</i>
43.	?	<i>eu am văzut (ceva)</i>
44.	?	<i>eu plantez (ceva)</i>
45.	?	<i>el/ea a fost capturat(ă)</i>
46.	?	<i>eu sar</i>
47.	?	<i>el/ea este cusut(ă), țesut(ă)</i>
48.	?	<i>eu am fost îmbăiat(ă)</i>

(b) Completați spațiile goale din rândurile 39–48.

△ **ŋ** = *n* în cuvântul *cangur*. **ș** ≈ *ș*. **ts** = *ț*. **ʔ**, **h**, **ʔ**, **w** și **y** sunt consoane; **ʔ** și consoanele urmate de ' se pronunță blocând pentru scurt timp fluxul de aer din gât. **i** este o vocală. O literă dublă indică un sunet lung.

Limba xinca din Guazacapán aparține familiei xinca. Era vorbită în orașul Guazacapán din Guatemala. Nu mai există vorbitori nativi fluenți: în ultimii 50 ani, toți foștii vorbitori ai limbii au început să vorbească doar în spaniolă.

—*Samuel Ahmed*

Problema nr. 2 (20 de puncte) Sunt date câteva enunțuri în limba apurină și traducерile lor aproximative în limba română:

1. nuta sykaru nykanawate uwamukary	}	<i>Eu i-am dat (ei) canoea mea.</i>
2. nykanawate nysykaru uwamukary		
3. pita ātary ipurāā	—	<i>Tu ai băut apa.</i>
4. kyky mynaru nyherēka sytumukary	—	<i>Bărbatul i-a adus femeii sângele meu.</i>
5. herēkatxi uātary sytu	—	<i>Femeia a băut sângele.</i>
6. nhiximakyte pixinhikary	—	<i>Tu ți-ai amintit de peștele meu.</i>
7. pitxiparyte umynary kykymukary	—	<i>Ea i-a adus bărbatului banana ta.</i>
8. hātakuru xinhikary naikute	—	<i>Fata și-a amintit de casa mea.</i>
9. sytu apy sykanu nutamukary kyky	—	<i>Bărbatul mi-a dat osul femeii.</i>
10. nhīpurāāte nātary	—	<i>Eu am băut apa mea.</i>
11. kywītxi apukary	—	<i>El a găsit capul.</i>
12. ywa mynanu kyky uky nutamukary	—	<i>El mi-a adus ochiul bărbatului.</i>
13. ximaky nhikary apītxi	—	<i>Peștele a mâncat osul.</i>
14. hātakuru txiparyte napukary	—	<i>Eu am găsit banana fetei.</i>
15. ximaky kywy inhikary	—	<i>El a mâncat capul peștelui.</i>
16. hātakuru uapukaru	—	<i>Ea a găsit fata.</i>

(a) Traduceți în limba română:

17. uwa xinhikaru sytu
18. txipary nhinhikary
19. kyky aikute pysykary ywamukary

(b) Această propoziție este incorectă din punct de vedere gramatical. Explicați de ce și scrieți varianta corectă gramatical, precum și traducerea ei în limba română:

20. uwa umynary kanawa ximakymukary

(c) Traduceți în limba apurină în două feluri:

21. *Tu ai găsit casa.*
22. *Eu i-am adus fetei canoea ta.*
23. *El mi-a adus apa ta.*
24. *Bărbatul a băut sângele fetei.*
25. *Eu mi-am amintit de ochi.*
26. *Tu ai mâncat banana mea.*

△ Limba apurină aparține grupului purus al familiei arawakane. Este vorbită de maxim 30% din cei aproximativ 9 500 de membri ai poporului apurinan de-a lungul râului Purus, în regiunea Amazonia de nord-vest din Brazilia.

nh ≈ *ni* în cuvântul *oameni*; **tx** = *c* în cuvântul *ceai*; **x** = *ș*. **y** = *î*. **ã**, **ẽ**, **ĩ** sunt vocale nazale.
—Xenia Ghiliarova

Problema nr. 3 (20 de puncte) Sunt date câteva enunțuri în limba marind de coastă și traducerile lor în limba română:

1. **ob-dahetok** — *Tu chiar ai revenit.*
2. **nake-dahetok** — *Noi am revenit.*
3. **nambat-ihwin** — *Vai, eu am plâns.*
4. **nambe-otab** — *Noi chiar v-am alungat.*
5. **um-kulayawn** — *El a râs de tine degeaba.*
6. **e-keseh** — *Voi l-ați scuipat.*
7. **ubate-huyanab** — *Vai, tu ne-ai redus la tăcere.*
8. **nakum-hoyab** — *Eu v-am redus la tăcere degeaba.*
9. **nambame-yadayawn** — *Ah, noi te-am abandonat!*
10. **ebe-yadanawn** — *Voi chiar ne-ați abandonat.*
11. **ibatum-yadewn** — *Vai, voi l-ați abandonat degeaba.*
12. **a-isanab** — *El m-a tăiat în două.*
13. **obam-eseb** — *Ah, tu l-ai tăiat în două!*

Aceste verbe prezintă o diferență gramaticală față de cele de mai sus:

14. **bate-tamanab** — *Vai, noi am plutit la suprafață.*
15. **ba-tamab** — *Voi chiar ați plutit la suprafață.*
16. **a-yuyayah** — *Tu te-ai cutremurat.*
17. **bam-yuyanah** — *Ah, eu m-am cutremurat!*

(a) Traduceți în limba română:

18. **e-yuyanah**
19. **ba-ihwin**
20. **nabum-kisayah**
21. **bat-yadawn**
22. **ubamum-kolewn**

(b) Traduceți în limba marind de coastă:

23. *El a plutit la suprafață.*
24. *Vai, tu ai revenit.*
25. *Ah, eu l-am redus la tăcere!*
26. *El chiar ne-a alungat.*
27. *Voi chiar ne-ați scuipat degeaba.*

△ Limba marind de coastă aparține familiei anim. Este vorbită de circa 8 000 de persoane în provincia Papua de Sud din Indonezia.

y și y sunt consoane. În formele verbale din limba marind de coastă, cratima (-) este folosită pentru a separa jumătățile unui verb care se pronunță ca și cum ar fi cuvinte separate.

—David Hultman (Consultant: Bruno Olsson)

Problema nr. 4 (20 de puncte) Sunt date câteva forme verbale în limba cree de câmpie și traduceri lor în limba română:

1. **nimawinēskomik** — *el mă provoacă*
2. **kiwāpamināwāw** — *voi mă vedeți*
3. **kinakininān** — *tu ne oprești, voi ne opriți*
4. **nikakwēcimānānak** — *noi îi rugăm*
5. **kiwīcihāw** — *tu îl ajuți*
6. **nikakwēcimānān** — *noi îl rugăm*
7. **niwāpamāw** — *eu îl văd*
8. **kimawinēskomin** — *tu mă provoci*
9. **nimawinēskomikonānak** — *ei ne provoacă*
10. **kikakwēcimik** — *el te roagă*
11. **kiwāpamitinān** — *noi te vedem, noi vă vedem*
12. **ninakināwak** — *eu îi opresc*
13. **kiwīcihikowāw** — *el vă ajută*
14. **kinakinikwak** — *ei te opresc*
15. **kiwāpamāwāwak** — *voi îi vedeți*
16. **kiwīcihitin** — *eu te ajut*

Se mai dau câteva forme verbale în limba cree de câmpie și traduceri lor în limba română:

17. **ē-nakināyēk** — *în timp ce voi îl opriți*
18. **ē-wīcihak** — *în timp ce eu îl ajut*
19. **mawinēskomikoyāhkwāwi** — *dacă ei ne provoacă*
20. **wāpamaci** — *dacă tu îl vezi*
21. **wīcihitako** — *dacă eu vă ajut*

(a) Traduceți în limba română:

(b) Traduceți în limba cree de câmpie:

22. ē-wāpamikoyēk	26. <i>dacă noi îi rugăm</i>
23. ninakinikonān	27. <i>ei vă provoacă</i>
24. kikakwēcimāwāw	28. <i>ei mă ajută</i>
25. kiwīcihitināwāw	29. <i>tu îi vezi</i>
	30. <i>eu vă opresc</i>

△ Limba cree de câmpie aparține ramurei algonchine a familiei algice. Este vorbită de circa 12 000 de persoane în sudul provinciei Saskatchewan și centrul provinciei Alberta din Canada.

În această problemă *noi* = noi excluzându-te pe tine. **w** și **y** sunt consoane. Semnul $\bar{\quad}$ indică faptul că vocala este lungă.

—Lidiya Stanovnik, Aleksejs Pegušeus

Problema nr. 5 (20 de puncte) Sunt date câteva numerale în limba supyire și valorile lor:

baashuunni	7
beɲjaaga na niŋkin	21
ŋkwuu taanre na beeshuunni na kaŋkuro	285
kampwoo na ŋkwuu shuunni na beetaanre na baani	626
kampwɔhii sicyɛere na beɲjaaga na ke na baaricyɛere	1639

(a) Scrieți cu cifre:

- **kampwɔhii shuunni na ke**
- **ŋkuu na baataanre**

(b) Scrieți în limba supyire: 15; 109; 152; 403; 1534.

△ Limba supyire aparține grupului senufo al familiei atlantic-congoleze. Este vorbită de circa 350 000 de persoane în Mali și Coasta de Fildeș.

Cuvintele sunt date într-o transcriere simplificată. **ɛ** și **ɔ** sunt vocale. **ŋ** și **ɲ** sunt consoane.

—*Aleksejs Peguševs*

Redactori: Samuel Ahmed, Ivan Derjanski (redactor tehnic), Hugh Dobbs, Dmitri Gerasimov, Xenia Ghiliarova, Shinjini Ghosh, Stanislav Gurevici, Gabrijela Hladnik, David Hultman, Boris Iomdin, Minkyu Kim, Tae Hun Lee, Yuyang Liu, Bruno L'Astorina, Liam McKnight, Dan Mirea, Andrei Niculin, Miina Norvik, Tung-Le Pan, Aleksejs Peguševs, Jan Petr, Alexandr Piperski, Przemysław Podleśny, Maria Rubinstein, Daniel Rucki, Pavel Sofroniev, Nathan Somers, Milena Veneva (redactor-șef), Elysia Warner.

Textul în română: Dan Mirea.

Succes!